

Eduskunnan liikennejaosto

Savon Kuituverkko Oy:n asiantuntijalausunto asiassa ”Laajakaistahankkeen eteneminen ja alueellisten toimijoiden mahdollisuudet selviytyä hankkeiden loppuunsaattamisesta sekä taloudellisista velvoitteistaan”

Savon Kuituverkko Oy - yleistä

Savon Kuituverkko Oy (Savo Kuitu) on Pohjois-Savon kuntien perustama (2010) ja omistama tietoverkkoyhtiö. Yhtiön omistajina on kaikki Pohjois-Savon kunnat (17 kpl) Rautavaaran kuntaa lukuun ottamatta.

Savon Kuitu on rakentanut valokuituverkkoa Pohjois-Savon alueelle pääosin vuosien 2013-2015 aikana yli 1000 km. Verkko on rakennettu pääosin haja-asutusalueelle Laajakaista kaikille -hankkeen kautta tuettuna.

Savon Kuidun tarjontaan kuuluvat kuluttaja- ja yritysasiakkaille suunnatut kuituliittymät ja laajakaistapalvelut, omistaja-asiakkaille tarkoitetut tietoliikenneliittymät ja -palvelut sekä operaattoriasiakkaille tarjottavat liittymä-, tiedonsiirto- ja kapasiteettipalvelut.

Savon Kuitu tuottaa omistajakunnille hallinnollista tietoverkkoa (ns. maakuntaverkko) joka yhdistää palveluun liittyneiden kuntien tietoverkot ja mahdollistaa kuntien välisen yhteistyön esimerkiksi palvelujen ja järjestelmien yhteiskäytön näkökulmasta.

Yhtiön tilanne

Yhtiö ajautui valokuituverkkojen rakentamisen myötä taloudellisiin haasteisiin.

Ratkaistakseen taloudellisia haasteita Savon Kuitu hakeutui saneerausmenettelyyn toukokuussa 2017. Käräjäoikeus vahvisti yhtiön saneerausohjelman marraskuussa 2018. Ohjelman kesto on 12 vuotta.

Ne omistajakunnat, joiden alueelle on valokuituverkkoa rakennettu, sitoutuivat samassa yhteydessä rahoittamaan yhtiötä 960 00 eurolla. Rahoitus on tarkoitus käyttää yhtiön toiminnan kehittämiseen tulevien vuosien aikana.

Saneerausmenettely kokonaisuudessaan on mahdollistanut yhtiön toiminnan jatkuvuuden ja yhtiön tulevaisuuden näkymät ovat saneerausohjelman vahvistamisen myötä vakaat.

Yhtiöllä ei ole kesken olevia tuettuja valokuituhankkeita. Tällä hetkellä yhtiö tarjoaa muun muassa kunnille rakennuttamis- ja operaattoripalveluita kuntien omistamiin ja rakentamiin valokuituverkkoihin.

Yhtiön tulevaisuus

Yhtiön hallitus valmistelee kevään 2019 aikana yhtiön tulevien vuosien strategiaa, jossa yhdeksi ratkaistavaksi tekijäksi muodostuu uusien hankkeiden rahoitus.

Yhtiön tekemisen pääpaino on nykyisen verkon tehokkaamman käytön varmistamisessa sekä ns. kuntien hallinnollisen tietoverkon (maakuntaverkon) laajemmassa käyttönotossa omistajakuntiin.

Tällä hetkellä yhtiöllä ei ole suunnitelmassa uusia laajoja valokuituverkon rakentamishankkeita. Alueella toimivat sähköverkkoyhtiöt tekevät sähköverkkojen maakaapelointihankkeita. Yhtiö arvioi mahdollisuuksia osallistua näihin hankkeisiin yhteisrakentamisen kautta.

Yhtiö arvioi lisäksi mahdollisia rakentamishankkeita tiiviissä yhteistyössä omistajakuntien kanssa. Rakentaminen edellyttää kuitenkin julkista tukea ja hankkeiden erillistä rahoitusta.

Savon Kuidun yksi omistajien perustamisvaiheessa asettamista tehtävistä on ollut alueen maakunnallisen tietoverkon hallinnointi ja tarjoaminen omistajakunnille. Tällä hetkellä yhtiön 17 omistajakunnasta 8 kuntaa on liittynyt maakuntaverkkoon. Yhtiöllä on valmius tuottaa palvelua heti lähes koko Pohjois-Savoon.

Pohjois-Savon Sote- ja maakuntauudistusta valmistelevat ryhmät ovat myös määrittelemässä vaatimuksia omalle tietoverkolleen. On mahdollista, että Pohjois-Savon kuntien omistama Savon Kuituverkko Oy sivutetaan, jolloin yhtiön liiketoimintasuunnitelmaan kirjattu maakuntaverkko siirtyy uusien toimijoiden hoidettavaksi tai Pohjois-Savoon rakentuu Savon Kuidun hallinnoiman ratkaisun kanssa rinnakkainen maakuntaverkkoinfrastruktuuri. Tulevan uuden maakuntahallinnon tulisi hyödyntää Savon Kuidun hallinnoimaa ja käytössä olevaa verkkoa. Päällekkäisen infrastruktuurin rakentaminen ei ole järkevää.

Kiinteän laajakaistan tilanne ja tarpeet Pohjois-Savossa

Langattomien laajakaistayhteyksissä Suomi on maailman kärkimaita. Kiinteän laajakaistan saatavuuden tilanne on Suomessa huono.

Eurooppalaisittain katsoen Suomi on merkittävästi jäljessä muista maista valokuituverkon rakentamisessa. On arvioitu, että Ruotsissa valokuidun saatavuus on lähes 90 % kiinteistöistä, kun Suomessa luku on arvioitu olevan alle 30 %. Koska liikenne- ja viestintäministeriö on asettanut Suomen tavoitteeksi nousta tieto- ja liikenneverkkojen kärkimaaksi, on sen huolehdittava myös hankkeen toteuttamisesta. Kattavan valokuituverkon rakentaminen Suomeen on iso urakka ja asialla on kiire. Nykyiset mobiiliverkot eivät jatkossa riitä, koska tietoverkossa siirtyvän tiedon kasvaa tulevaisuudessa räjähdysmäisesti. Vaikka mobiililaajakaistaoperaattorit ovat kehittäneet verkkojaan, on mobiiliverkkojen keskimääräinen nopeus tilastojen mukaan jopa laskenut. Suuria odotuksia on ladattu myös seuraavan sukupolven 5G-mobiiliverkkojen varaan. Seuraavan sukupolven mobiiliverkot vaativat kuitenkin toimiakseen merkittävästi laajempaa valokuituinfrastruktuuria johtuen 5G-verkkojen nykyisiä mobiiliverkkoja lyhyemmästä kantamasta. Lisäksi on odotettavissa, etteivät 5G-verkot tule haja-asutusalueiden asukkaiden ja muiden toimijoiden saataville ainakaan lähitulevaisuudessa.

Nopeat ja toimintavarmat tietoliikenneyhteydet vahvistavat koko Suomen alueen kilpailukykyä ja lisäävät kuntien elinvoimaa. Jos toimiva tietoliikenneinfrastruktuuri puuttuu, uudet yritykset ja työpaikat jäävät kokonaan syntymättä. Yrityksillä tulisi olla aito mahdollisuus toimia muuallakin kuin isoissa keskustajamissa. Kattava ja toimiva valokuituverkko mahdollistaa aidosti yritystoimintaa ja etäpalveluja esimerkiksi terveydenhuollon alueella, sekä mahdollistaa muun muassa työntekijöiden sijoittumisen haja-asutusalueille etätöiden kautta riippumatta työnantajan sijainnista. Nopea kiinteä laajakaista tulisikin nähdä osana perusinfrastruktuuria kuten vesi, viemäri, sähkö ja tiestö. Kiinteä laajakaista on perusedellytys haja-asutusalueiden elinvoimaisuudelle.

EU:n komission linjausten mukaisesti kaikilla kansalaisilla tulisi olla yhden Gigabitin yhteys saatavilla vuoteen 2025 mennessä. Viestintäviraston tilastojen mukaan vuoden lopussa 2017 Pohjois-Savon alueella 63% kotitalouksista oli saatavilla 100 Mbit/s kiinteä laajakaistaliittymä. Alueella on suuria eroja kunnittain nopean laajakaistan saatavuudessa. Tilastojen mukaan joissakin Pohjois-Savon kunnissa ei ollut lainkaan saatavilla 100 Mbit/s kiinteää laajakaistaa vuonna 2017.

Pohjois-Savon alueella on useita taajamia, joissa kiinteä verkon yhteys perustuu kuparikaapeleihin. Lisäksi operaattorit ovat poistamassa käytöstä näitä kupariin perustuvia verkkoja ilman, että korvaavaa kiinteää laajakaistaa on saatavilla. Kuparikaapeliin perustuvat yhteydet eivät vastaa nykyisille tietoverkoille asetettuja nopeus ja luotettavuusvaatimuksia, eivätkä varsinkaan EU:n komission vuodelle 2025 asettamia tavoitteita.

Yhtenä rakentamista vauhdittavan tekijänä voidaan nähdä yhteisrakentaminen sähköverkkojen kanssa, jota Savon Kuitu on jo jossain määrin tehnyt. Myös EU velvoittaa yhteisrakentamiseen.

Valokuituverkkoa voidaan rakentaa markkinaehtoisesti ainoastaan isoihin taajamiin. Muualle rakentaminen tulee edellyttää julkista tukea. Tällä hetkellä tukea ei ole saatavilla (Viestintäviraston tuen hakuaika loppui 2018). ELY-keskuksen kautta haettava maaseuturahaston tietoverkkojen rakentamiseen (ns. kyläverkkohanketuki) tarkoitettun tuen tukikausi kestää vuoteen 2020 asti ja tämän hetkisen tiedon mukaan Pohjois-Savon alueella ei ole tukea juurikaan saatavilla uusiin hankkeisiin. Kunnilla ei ole yksin mahdollisuutta rahoittaa tämän hintaluokan hankkeita.

Haja-asutusalueen elinvoimaisuuden kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että valokuituverkkojen rakentamiseen on myös jatkossa saatavilla pitkäjänteitä julkista tukea.

Savon Kuituverkko Oy:n puolesta

Hallituksen puheenjohtaja, Pekka Nykänen

Toimitusjohtaja, Tomi Moilanen

Lisätietoja:

Toimitusjohtaja Tomi Moilanen

tomi.moilanen@savonkuitu.fi

040 354 3882